

Diagnoza mutyzmu wybiórczego (MW)

Istnieje szereg powodów, dla których dziecko może nie mówić, a przyczyny mogą współwystępować. Dzieci z MW podpadają pod jedną z trzech kategorii:

1. „czysty” MW – jest lękiem przed mówieniem, zależy od tego, KTO słyszy mówiącą osobę. Może to być MW lekkiego lub ciężkiego stopnia, patrz strony 1-2;
2. MW plus **zaburzenia mowy lub języka**, lub nauka **dodatkowego języka**;
3. MW plus inne zaburzenia, na przykład ze **spektrum autyzmu**, a także **fobia społeczna** i inne znaczące problemy (natury medycznej, środowiskowej czy emocjonalnej).

MW nie wolno mylić z:

- Mutyzmem **reaktywnym**, spowodowanym **traumą** – bardziej uogólnionym brakiem mowy następującym wskutek bardzo bolesnego czy niebezpiecznego wydarzenia. Dziecko takie potrzebuje wsparcia, aby uporać się z tym, z czym się zetknęło lub doświadczyło.
- **Niechęcią do mówienia** – ta dotyczy nas wszystkich (patrz dół strony).

Drogowskazy w diagnozie mutyzmu wybiórczego:

- Dziecko nie mówi do pewnych osób lub w ich obecności, chyba że zostają spełnione określone warunki (np. niskie obciążenie komunikacyjne), a ten schemat zachowania pozostaje niezmienny.
- Nie ma przesłanek, że brak komunikacji werbalnej może być w pełni uzasadniony zaburzeniami mowy lub języka. Dziecko może mieć pewne trudności w tym obszarze, ale mimo to rozmawia swobodnie z pewnymi osobami, a z innymi nie.
- Brak symptomów znacznych problemów behawioralnych, rozwojowych czy ze zdrowiem psychicznym. Dziecko wchodzi w prawidłowe interakcje z jedną lub kilkorgiem znajomych osób.

Czynniki podważające diagnozę mutyzmu wybiórczego:

- Dziecko nie mówi w żadnych okolicznościach.
- Dziecko nigdy nie rozwinęło mowy wiązanej w warunkach domowych.
- Dziecko ma poważne trudności w nauce.
- Dziecko demonstruje te same zachowania polegające na ograniczeniu mowy w domu.
- Dziecko demonstruje niekonsekwentny schemat mowy, np. w pewne dni rozmawia z nauczycielem, w inne nie, mimo że warunki są te same (np. w obecności tych samych osób).
- Nagła remisja lub redukcja mowy (sprawdź możliwe czynniki wywołujące np. nękanie, krytyka).

Osoby mówiące niechętnie (z pewnych powodów dziecko nie ma ochoty mówić).

Niemówienie nie zależy od tego, kto jest obecny podczas rozmowy, jak w przypadku MW, ale od:

- Presji na mówienie w nowej grupie czy sytuacji (dziecko jest z natury nieśmiałe, sytuacja je przytłacza, potrzebuje czasu, aby zorientować się w niej i wystartować. W sytuacji 1: 1 mówi bez trudu).
- Złożoności/wieloznaczności języka rozmówcy (dziecko potrzebuje prostszego, bardziej jednoznacznego przekazu).
- Osobowości i stylu konwersacji rozmówcy (dziecko angażuje się bardziej w rozmowę partnerską, a nie konfrontacyjną czy dyrektywną).
- Strachu przed konsekwencjami (np. wpływy i wytyczne kulturowe – dziecko potrzebuje wprost pozwolenia lub przyzwolenia społecznego, aby móc mówić swobodnie).
- Tematu rozmowy i społecznego zainteresowania (miej na uwadze ewentualną diagnozę w kierunku zaburzeń ze spektrum autyzmu).

źródło: The Selective Mutism Resource Manual, Maggie Johnson & Alison Wintgens, Speechmark Publishing Ltd, 2016